

B | T | D

The Balkan Trust
for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

www.viitorul.org

REALITĂȚI NISTRENE

BULETIN
INFORMATIV

Nr.1
Iulie 2013

CUPRINS

- editorial
**Socializarea
reglementării
conflictului
transnistrean
sau momentul
societății civile**
➔ pagina 2
- vocea civică
**Negocierile oficiale
și proiectele
societății civile**
➔ pagina 3
- cronică
Iunie 2013
➔ pagina 5

■ editorial

Socializarea reglementării conflictului transnistrean sau momentul societății civile

Se fac în curând doi ani de la demararea negocierilor oficiale privind reglementarea conflictului transnistrean, dar rezultatele unui asemenea cadru larg de discuții se lasă deocamdată așteptate. Negocierile au însemnat reluarea oficială a activității "Conferinței permanente pentru problemele politice în cadrul procesului de negocieri privind reglementarea transnistreană" în formatul "5+2", întâlniri periodice între Primul Ministru al Republicii Moldova și liderul de la Tiraspol, întâlniri mediate de către OSCE dintre negociatorii șefi din partea ambelor părți, Eugen Carпов și Nina Ștanski, precum și relansarea activității Grupurilor de Lucru privind măsurile de consolidare a încrederii între ambele maluri ale Nistrului. După euforia primelor înțelegeri, legată de circulația trenurilor sau anularea "taxelor vamale", reglementarea conflictului transnistrean a luat o întorsătură diferită de așteptările cu care se reluau negocierile în toamna lui 2011. Mai mult decât atât, după doi ani de negocieri, situația a devenit tensionată în Zona de Securitate, în timp ce autoritățile de la Tiraspol semnează unilateral documente care trasează frontiera politică (pe segmentul transnistrean) a două state independente și recunoscute (cu tot cu granițe) de către întreaga comunitate internațională - Republica Moldova și Ucraina. Spațiul mediatic este tot mai bogat în acuzații reciproce, Grupurile de Lucru nu mai sunt funcționale, iar multă lume lansează tot felul de scenarii apocaliptice.

Cert este că ultimele evenimente trădează nesustenabilitatea cadrului de negocieri privind reglementarea conflictului transnistrean, în timp ce societatea civilă este practic scoasă din "cărțile re-integrării". Nu poate fi o simplă coincidență lipsa rezultatelor în cadrul negocierilor și lipsa societății civile din ecuația soluționării conflictului, după cum nu poate fi pasivă o societate în secolul XXI,

pentru ca politicienii să pregătească, în spatele ușilor închise, tot felul de scenarii de viitor. Dincolo de calculele politice și de strategiile pe care politicienii le au sau nu, societatea civilă este în drept să identifice propriile teme de cooperare și/sau să vină cu recomandări de politici pentru autoritățile de pe ambele maluri ale Nistrului. Nu neapărat pentru a fi inițiată în dedesubturile "politicii înalte" este nevoie de prezența societății civile, nici pentru a pune presiune suplimentară pe negocieri, dar pentru a fi consultată în chestiuni de interes public. Instituționalizarea unei societăți civile robuste este pre-condiția pentru dezvoltare în secolul care și-a intrat în drepturi, indiferent de viitorul statut juridic al regiunii transnistrene, în timp ce articularea unor platforme serioase de discuții ale societății civile de pe ambele maluri ale Nistrului, ar putea aduce multă valoare adăugată procesului de negocieri. Proiecte cu discuții și cercetări, de la transportul de pasageri până la serviciile medicale de pe ambele maluri ale Nistrului, care să implice tinerii intelectuali sau diferite campanii comune - protecția drepturilor omului, lupta împotriva cancerului sau protecția habitatului natural al râului Nistru - toate vor aduce pe agenda publică trăirile și necesitățile oamenilor de rând, pe care organizațiile sectorului asociativ îi reprezintă. După ce politicienii au adus negocierile în impas, în jurul cărora au creat un mare mister, este momentul ca societatea să fie auzită, este momentul societății civile.

Este și scopul proiectului „*Strengthening Civil Society Involvement in the Transnistria Conflict Settlement Process*”, care debutează cu acest prim număr de "Realități Nistrene", de a monitoriza cadrul de negocieri și "fenomenele conexe", de a stimula dezbaterile pe teme actuale pentru cetățenii de pe ambele maluri ale Nistrului și de a le aduce la cunoștința autorităților. ■

■ vocea civică

Negocierile oficiale și proiectele societății civile

Corneliu **CIUREA**,
coordonator programe
IDIS "Viitorul",
Chișinău

— Cum vedeți negocierile dintre Chișinău și Tiraspol din perspectiva societății civile?

— Negocierile au intrat în impas și acest fapt se datorează unei politizări excesive a procesului de negocieri care se desfășoară doar într-un cerc îngust de oameni. De atâta timp vorbim despre activizarea palierelor doi și trei - societate civilă, liderii de opinie, tineri și oamenii de afaceri - dar, în mod surprinzător, contactele sunt foarte rare. De vină sunt cu siguranță autoritățile centrale care refuză să investească în ceea ce pe termen mediu și lung ar putea să le aducă beneficii politice. În plus, sunt neclare și finanțările de peste hotare.

— Cum vedeți rolul societății civile în soluționarea conflictului transnistrean?

— Societatea civilă ar putea fi mai activă pe toate palierele. De ceva timp este promovată ideea includerii experților societății civile în procesul de negocieri în formatul „5+2”. E o idee care este pe plac atât negociatorilor moldoveni cât și unor țări participante la acest format. De asemenea, ar fi poate cazul de organizat o conferință internațională, la Kiev, de exemplu, la care să participe negociatorii și experții societății civile pentru a vedea unde lucrurile frânează. Implicarea experților este solicitată și în cazul grupurilor de lucru tematice, activitatea cărora,

Dmitri **GAVRILOV**,
Director Centrul de Resurse
Informaționale "COMMON
HOME", Tiraspol

— Cum vedeți negocierile dintre Chișinău și Tiraspol din perspectiva societății civile?

— Din punctul meu de vedere, bazat pe experiența concretă de menținere a păcii de pe ambele maluri ale Nistrului, sunt din ce în ce mai multe bariere între Chișinău și Tiraspol. Procesul de negocieri între cele două maluri se desfășoară într-o formă foarte specifică, în care rolul societății civile este unul pur declarativ. Negociatorii susțin cu plăcere necesitatea unei implicări profunde în aceste procese a reprezentanților societății civile de pe ambele maluri, dar de fapt, astfel de inițiative nu sunt văzute cu entuziasm de către părțile interesate de pe ambele maluri ale Nistrului. Printre liderii societății civile de pe ambele maluri, care tind spre rezultate concrete, predomină opinia că de astfel de proiecte sunt interesate organizațiile în sine și nu elitele conducătoare de frică ca cealaltă parte să nu preia inițiativa. Nu este un secret faptul că societatea civilă are mai multe oportunități reale pentru cooperare și dialog. Cu regret, trebuie să menționez faptul că reprezentanții societății civile de pe ambele maluri tot mai rar găsesc tangențe și sunt tot mai puțin interesați de implementarea proiectelor comune. Această tendință se datorează lipsei de interes real și a unui mecanism de includere a societății civile în negocierile dintre cele două maluri ale Nistrului.

Societatea civilă încă mai consideră Misiunea OSCE în Moldova drept cea mai mare autoritate în materie de proiecte de menținere a păcii. Aceas-

din păcate, a intrat în impas. Despre palierul doi și trei am vorbit mai sus. Contactele dintre oameni sunt extrem de rare și acest lucru afectează procesul de negocieri pentru că nu există deocamdată un trend pozitiv care să impulsioneze politicienii în vederea identificării unor soluții.

— Descrieți succint realizările proiectului „Construirea încrederii între ambele maluri ale Nistrului - pregătirea experților în politici publice”.

— Proiectul își propune să creeze legături durabile între tinerii dintre cele două maluri. Conceput ca o platformă de pregătire a experților în politici publice, acest proiect țintește constituirea unor cercuri de oameni care să vorbească unul cu altul într-un limbaj al înțelegerii și cooperării. Am desfășurat mai multe reuniuni pe diverse subiecte - de la dezvoltare regională și rurală la omul postsovietic și observăm interesul viu pe care-l manifestă tinerii față de discuțiile într-un asemenea format. Trebuie să recunosc că această perioadă de ruptură pe care am trăit-o a creat și anumite linii culturale de separație între tineri, fapt ce se remarcă, de exemplu, în utilizarea limbii ruse. Dar toate aceste probleme pot fi depășite în cazul în care există interes și dorință. Proiectul urmărește organizarea a mai multor mese rotunde în acest an și așteptăm tinerii activi să ia parte la aceste evenimente. ■

tă organizație și-a câștigat încrederea și respectul datorită imparțialității, deschiderii și accesibilității sale pentru societatea civilă de pe ambele maluri.

— Cum vedeți rolul societății civile în soluționarea conflictului transnistrean?

— Eu consider că la nivelul societății civile conceptul "Conflictul transnistrean" este puțin aplicabil. Din punct de vedere medical, astăzi, situația este gravă dar stabilă, deja de 22 de ani. Pe malul drept al Nistrului există câteva ONG-uri care activează pe dimensiunea transnistreană. Dar acest lucru nu este principala lor activitate și majoritatea lor sunt adepții metodelor cele mai radicale de soluționare a problemei. În Transnistria, eu cunosc doar o singură organizație care declară în mod deschis interesul în dezvoltarea de relații de bună vecinătate cu colegii din Moldova și cooperează cu ei cu succes. Parteneriatul dintre organizațiile moldovenești și cele transnistrene, în 95% din cazuri au un caracter forțat și sunt provocate de concursul aplicațiilor de finanțare și nu de dorința de a soluționa probleme concrete ale cetățenilor. Eu cred că societatea civilă ar trebui să încerce să elaboreze un mecanism de interacțiune cu negociatorii din cadrul procesului de negociere 5+2 și să-și consolideze pozițiile în el. Pentru noi, este la fel de important să nu pierdem legătura unul cu celălalt și să ne coordonăm în mod constant acțiunile, să împărtășim experiențele pozitive și să realizăm proiecte comune în special în scopul de a consolida potențialul tinerilor. Este extrem de important să se încurajeze dezvoltarea potențialului tinerilor experți, atât în Moldova, cât și în Transnistria, care sunt dispuși să contribuie la găsirea unei soluții la problema complexă de normalizare a relațiilor dintre cele două maluri frățești ale unui râu.

— Descrieți succint realizările proiectului „Construirea încrederii între ambele maluri ale Nistrului - pregătirea experților în politici publice”.

— Acest proiect este singura inițiativă implementată în mod regulat pentru al doilea an pe teritoriul Republicii Moldova, Transnistriei și Ucrainei.

Realizările proiectului sunt multiple, dar cel mai important este faptul că a crescut nivelul de încredere între tinerii de pe ambele maluri ale Nistrului și a fost extins cercul de experți în domeniul politicilor publice. ■

■ cronică

Iunie 2013

● **Luna iunie a fost marcată de o serie de evenimente ce au premers și succedat a 8-a rundă de negocieri în formatul 5+2, de la Odessa.**

— Administrația transnistreană și-a mărit efectivul de militari la Bender/Tighina, raion cu regim sporit de securitate, și creează condiții insuportabile pentru cele două penitenciare subordonate Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Penitenciarul Nr.8 și Penitenciarul Nr. 12.

— Liderul de la Tiraspol, Evgheni Șevciuk, decide să mute de la Tiraspol la Tighina organul legislativ al regiunii - Sovietul Suprem.

— 23-24 mai, negocierile de la Odessa sunt tensionate de acțiunile autorităților de la Tiraspol și nu conduc la vreun rezultat.

● **28 mai - la sediul Misiunii OSCE de la Chișinău a avut loc întrevederea reprezentanților Chișinăului și Tiraspolului, Eugen Carpov și Nina Ștanski.**

● *Subiectele centrale ale întrevederii:*

— Situația din Zona de Securitate, inclusiv mișcările și redislocarea contingentelor militare și interacțiunea organelor responsabile de menținerea ordinii publice.

— Interacțiunea dintre organele de combatere a criminalității care își desfășoară activitatea în or. Bender, precum și alți factori care generează tensiuni în Zona de Securitate.

● **10 iunie - revenit de la Moscova, unde a avut o întâlnire cu Dmitrii Rogozin, Evgheni Șevciuk a semnat Legea cu privire la "frontiera de stat a republicii moldovenești nistrene".**

— Documentul stabilește prevederile politicii legate de frontiera regiunii precum și hotare-

le teritoriului aflat sub suveranitatea republicii moldovenești nistrene, inclusiv localități de sub jurisdicția Chișinăului.

— Totodată, "frontiera de stat nu poate fi schimbată de către țările vecine în mod unilateral", iar protecția frontierei de stat se efectuează de către organele abilitate ale regiunii.

● **11 iunie - Declarația Guvernului RM privind Legea cu referire la "frontiera de stat a republicii moldovenești nistrene".**

— Autoritățile Constituționale regretă acțiunile unilaterale ale Tiraspolului și fac apel către partenerii internaționali implicați în procesul de negocieri în format 5+2 să facă uz de prerogativele pe care le oferă statutul lor și să-și exprime poziția oficială pe marginea deciziei structurilor de la Tiraspol.

● **12 iunie - Evghenii Șevciuk a aprobat "Regulamentul cu privire la punctele de trecere a frontierei de stat a republicii moldovenești nistrene".**

— În document, în calitate de puncte internaționale de trecere a frontierei sunt indicate șapte puncte.

— Regulamentul prevede cinci puncte "interstatale" de trecere a frontierei la hotar cu Republica Moldova.

● **12 iunie - Președintele în exercițiu al OSCE, Leonid Kojara, se declară îngrijorat de decizia Tiraspolului privind "frontiera de stat".**

— Oficialul ucrainean a subliniat importanța consolidării eforturilor participanților la procesul de reglementare a conflictului transnistrean, pentru a nu admite escaladarea conflictului.

● **18 iunie - Statele Unite ale Americii condamnă orice acțiune unilaterală a părților implicate în conflictul transnistrean.**

— „Condamnăm orice acțiune unilaterală a oricărei părți implicate în conflictul transnistrean și continuăm să chemăm la o soluționare non-violentă a conflictului cu un statut special pentru Transnistria în cadrul hotarelor suverane ale Moldovei”, precizează un comunicat al Ambasadei SUA în Republica Moldova.

● **21 iunie - Declarația Înaltului Reprezentant al UE, Catherine Ashton privind așa-numita lege a Transnistriei cu privire la frontieră:**

— Chem cele două părți implicate în conflictul transnistrean să coopereze într-un spirit constructiv, în cadrul formatului procesului de negociere 5+2, spre o rezolvare pașnică a conflictului.

● **21 iunie - Parlamentul Republicii Moldova a adoptat o Declarație privind situația din Transnistria.**

— Documentul stipulează că acțiunile unilaterale, de orice gen și proveniență, inclusiv cele care ar veni să legitimeze instituirea oricăror frontiere în interiorul teritoriului statului suveran Republica Moldova, contribuie la subminarea procesului de reglementare, la escaladarea tensiunilor și sfidarea mecanismelor de reglementare existente.

● **Pe parcursul lunii iunie s-a desfășurat o singură ședință a Grupurilor de Lucru pentru promovarea măsurilor de consolidare a încrederii și securității în contextul procesului soluționării problemei transnistrene.**

— La 28 iunie a avut loc ședința Grupului de Lucru pe Educație.

● **Comisia Unificată de Control s-a întrunit doar în ședințe ordinare în luna iunie (fiecare zi de joi a săptămânii), dar nu a reușit să adopte Procesele Verbele la niciuna dintre ședințe, din cauza contingentului de militari transnistreni introduși (fără acordul CUC) în Tighina.**